

Ἐπρεπε νάχω τίποτις ἀπάνω μου, κανένα φυλαχτό, ὅ τι κι ἂν εἶναι. Τόχεις καὶ σοῦ δίνει θάρρος καὶ σὲ προφυλάγει. Νὰ τὸ πιάσω, νὰ τὸ βαστάξω, νὰ μὴ φύγῃ.

Ἀχ! τί σκουπιδὶ ποῦ εἶναι ὁ ἄθρωπος! Ναί! τὸ θάρρος εἶναι ποῦ τοῦ λείπει. Δὲ θέλει μοναξιά· εἶναι γεμάτος ἀγάπη καὶ πόνο, ἔχει ἀπέραντη καρδιά κι ὅλα τὰ ζωντανέβει καὶ σ' ὅλα μέσα βάζει τὴν ψυχὴ του. Νομίζει πῶς ὅλα ἔχουν τὴν ἴδια ψυχὴ καὶ πῶς ἀπὸ παντοῦ βγαίνει θλίψη ἢ χαρά.

Καὶ ποῖος ξέρεῖ ἂν ἔχῃ λάθος!

Νὰ ποῦ ἔβλαψε, νὰ ποῦ μπορεῖ κ' ἓνα νούμερο νὰ βλάψῃ.

Τέσσερις παρὰ κάρτο.

Ἐρχεται ὁ Χάρος καὶ τοῦ κάκου.

Ὅλα, ὅλα τὰ ξαναβλέπω μὲ μιᾶς. Τὰ χαρούμενά μου τὰ νιάτα, τὴ ζωὴ μου ἀπὸ παιδί. Κάθουνταν ὁ παππούς ἀπάνω στὸ σοφᾶ καὶ μ' ἐπαιρνε στὴ γούνα του μέσα καὶ κρύφτουμι καὶ γελοῦσε ὁ παππούς! Πόσο μ' ἀγαποῦσε! Νὰ μὴν πεθάνῃ τώρα, νὰ γλυτώσω; Κάτω, ἐκεῖ κάτω στὸν μπαξέ, τί πρασινάδα ποῦ εἶταν! Πήγαῖνα κ' ἔτρωγα ἐρίκια. Ἄγουρα τὰ διάλεγα καὶ μ' ἄρεζαν. Ὅχι! κι ἀπὸ τὸ παράθυρο νὰ σκύψω νὰ διῶ, δὲν τὰ βλέπω πιά τὰ δέντρα καὶ τίς πρασινάδες. Εἶναι νύχτα παντοτεινὴ γιὰ μένα. Ἀχ! τί καλός, τί ὠραίος ποῦ εἶναι ὁ ἥλιος!

Δὲ θέλω! Δὲ θέλω!

Κάτασπρο τὸ πρόσωπό μου στὸν καθρέφτη. Φαίνεται πῶς θὰ πεθάνω μὲ τέτοιο τρόπο· θὰ χτυπᾶ, θὰ χτυπᾶ ἡ καρδιά μου, ὥσπου νὰ πιαστῇ ἡ ἀναπνοή μου. Πιάνεται. Ὁ Χάρος μὲ πλάκωνει. Τὸ κεφάλι μου θὰ γίνῃ φλόγα.

Τέσσερις.

Νὰ σκοτώσω κανέναν κ' ἔτσι νὰ γλυτώσω.

Πρέπει νὰ πεθάνῃ ὁ μουσαφίρης.

Νά, τώρα, γρήγορα θὰ πιαστῇ καὶ τὸ κεφάλι μου. Ἰδρος, κρύος ἰδρος μὲ περεχύνει. Ἀροῦ πιαστῇ καὶ τὸ κεφάλι μου, δὲ θὰ νοιώθω τίποτις πιά, δὲ θὰ νοιώθω τὸν πόνο. Θὰ ψυχομαχῶ.

Νὰ φωνάξω, νὰ βρῇ κανένας! Δὲν ἔχω φωνή.

Νὰ σηκωθῶ, νὰ τρέξω, νὰ φύγω. Δὲν μπορῶ.

— Ἐχω πιστόλι στὸ σεργάρι.

Τέσσερις καὶ κάρτο.

Θέλω νὰ καθίσω ἥσυχα στὸ κρεβάτι, νὰ μετρήσω τὰ καρδιοχτύπια μου ἓνα ἓνα, ὥσπου νὰ σωθῶνε. Νὰ κάμω κουράγιο. Τί νὰ παλέψω τώρα; Ἐγινε πιά τὸ κακό. Σὲ λίγη ὥρα...

Εἶναι σὰν τὰ κύματα ποῦ τρεμοπηδᾶνε. Φούσκωσε ἡ θάλασσα καὶ θὰ μὲ πνίξῃ.

Λίγο λίγο.

Πόσο ἔχω ἀκόμη;

Νὰ τελειώσῃ αὐτὸ τὸ βάσανο πιά. Ὅταν πεθάνω, θὰ πεθάνῃ κι ὁ φόβος μαζί μου. Ἐτσι θὰ γλυτώσω.

Ποῦ κοιμᾶται ὁ μουσαφίρης;

Τέσσερις ἡμῖς.

Νὰ σηκωθῶ! Νὰ πολεμήσω! Κάπου νὰ πάω. Νὰ βγῶ ὅξω ἀπὸ τὸ σπίτι, νὰ μὴν εἶμαστε μέσα δεκατρεῖς. Μούδιασε ἡ καρδιά μου καὶ δὲν μπορῶ. Εἶμαι τοῦ Χάρου. Δὲ θὰ μὲ λυπηθῇ καὶ κανένας. Γίνεται νὰ πεθάνω, ποῦ ἔχω τόσα νὰ κάμω, πῶς ἔχω τόσα στὸ νοῦ μου; Ὅχι! τέτοιο ἄδικο δὲν μπορεῖ. Σηκώνουμαι καὶ παλέψω καὶ σκοτώνω. Ὁ καταραμένος ὁ μουσαφίρης! Ἐχω δύναμη ἀκόμη. Νοιώθω πῶς ἔχω. Θὰ σηκωθῶ. Νὰ πεθάνῃ αὐτός, νὰ ἡσυχάσουμε ὅλοι. Νὰ μποῦν ὅλα σὲ τάξῃ.

Ἀχ! ἂς μπορούσα μόνο νὰ κουνήσω τὸ πόδι!

Νὰ σκοτωθῶ, νὰ τελειώσῃ;

Μ' ἐπιασε, μ' ἐπιασε ὁ Χάρος καὶ μὲ βαστά.

Πέντε παρὰ κάρτο!... »

Εὐπνησα τότες μὲ τὰ σωστά μου. Εἶταν ἡ ὥρα ὀχτώ. Εἶχα φανταστῇ στὸν ὕπνο μου μέσα πῶς ζυπνοῦσα. Κοντέβουν τώρα δέκα χρόνια ποῦ εἶδα τὸ φοβερὸ αὐτὸ τόνειρο καὶ τόγγραφα ἀμέσως τὸ πρωί, νὰ τὸ θυμοῦμαι. Τί καλὰ ποῦ περνοῦσαμε τότες στὸ σπίτι μας στὴν ἐξοχή! Ζοῦσε ὁ καλός μου ὁ παππούς. Πρόπερσι πέθανε ὁ καημένος, ἑκατὸ χρονῶ γέρος. Δὲν εἶμαστε στὸ τραπέζι δεκατρεῖς, ὅταν ἔρχεται ὁ μουσαφίρης.

Παρίσι, 1891.

ΨΥΧΑΡΗΣ

## Ἀθηναϊκὴ ἤχῳ

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ καιρὸς εἶχε τραπῇ ἐπὶ τὸ ψυχρότερον. Τὸ ἀνήγγειλε καὶ ἡ «Νέα Ἐφημερίς» δι' ἐνὸς διαφοριδίου ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα μόνον ὁ συντάκτης τῆς ἡξέυρει νὰ σκὰρὸν ἡτόσον εὐμορφα. Ἡ λογικὴ ἡ ὁποία διέπνεε τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος διαφοριδίου ἡτο αἰσιόδοξος ὅσον καὶ ἀκαταγώνιστος. Κάθε ἐποχὴ μὲ τὴν θερμοκρασίαν τῆς—ἐλεγε. Τὸ καλοκαίρι πρέπει νὰ κάμνῃ ζέστην· τὸν χειμῶνα πρέπει νὰ κάμνῃ κρύον. Ἀλλὰ μήπως τώρα ἔχομεν χειμῶνα. Ἀρα πρέπει νὰ κάμνῃ κρύον. Εἶδατε ἀπλούστερον ἀλλὰ καὶ ἐνθαρρυντικώτερον συλλογισμόν; Τὸ κατ' ἐμέ, αὐτός μ' ἔκαμε νὰ μὴ θεωρήσω τὴν μεταβολὴν μὲ πολὺ δυσμενὲς ὄμμα, ἂν καὶ ἐρρίγησα πολὺ καὶ ἐθύμωσα περισσότερον μὲ τὴν ἀπροσδόκητον χαριτολογίαν ἐνὸς φίλου μου, ὁ ὁποῖος τὴν ἀναποδίαν τοῦ καιροῦ συνέκρινε πρὸς ἐκείνην γνωστοῦ μας φίλου, γέροντος πλέον ἀλλ' ἐρωτευμένου νεανικώτατα, καὶ ἠναγκάστην νὰ περιπλανηθῶ κάμποσιν ὥραν εἰς τὰ ὕψη τῆς Νεαπόλεως, τὰ πολὺ ἀναπεπταμένα εἰς τὸν ἄνεμον, ἕως οὗ εὗρω τὴν οἰκίαν ἐνὸς Χαραλάμπου ἐροτάζοντος τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Καὶ διὰ νὰ μὴ παρέλθῃ ἡ εὐκαιρία... καλέ, δὲν εἶπαν καὶ δὲν ἔγραφαν ὅτι ἐτελείωσε πλέον τὸ ζήτημα τῶν ὁδῶν καὶ τῶν ἀριθμῶν καὶ ὅτι εἶνε ἐν τάξει; Μάρτυς

μου ὅμως ὁ Θεός, — καὶ ἡμποροῦσα νὰ φέρω καὶ ἄλλους ἀκόμη μάρτυρας — ὅτι ὁ ἐρτάζων φίλος μου, ἂν καὶ κατοικῶν ἐν ὁδῷ παλαιᾷ ὅσον καὶ ἡ Νεάπολις, εἶχε χαράξει προχείρως παρὰ τὴν ἐξώθυραν τὸν ἀριθμὸν τῆς οἰκίας μὲ ἄνθρακα, ὅπως κατὰ τὰς χονδροειδεῖς ἐρωτικὰς ἐξομολογήσεις τοῦ παλαιοῦ συρμοῦ.

Τὸ ψῦχος καὶ ἡ καλὴ περιποίησις τοῦ οἰκοδομηθέντος ἔκαμνον τοὺς ἐπισκέπτας νὰ τὸ καλοσυλογίζωνται ποῦ θὰ ἔφρουγαν. Εὗρον ὡς ἐκ τούτου τὴν αἰθουσαν γεμάτην καὶ τὴν συνομιλίαν ζωηράν. Θέμα ὑπῆρχεν ἡ κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν συγκροτούμενη συνεδρίασις τῆς Βουλῆς, ἡ ὁποία ἐκίνει σήμερον κάποιον ἐνδιαφέρον καὶ μεταξύ ἀνθρώπων, οὔτινες, ὡς ἡμεῖς οἱ ἐκεῖ κατὰ τύχην συνηγμένοι, εἴτε ἐξ ἐπαγγέλματος, εἴτε ἐξ ἰδιοσυγκρασίας, δὲν συζητοῦσι μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν καὶ προθυμίαν περὶ τῶν πολιτικῶν. Θὰ παραπεμφθῇ ἢ δὲν θὰ παραπεμφθῇ; Ἰδοὺ τὸ ζήτημα. Naί, ἔλεγον οἱ μὲν καὶ ἔφεραν λόγους ἰσχυροὺς ὄχι, ἔλεγον οἱ ἄλλοι καὶ ἔφεραν λόγους ἰσχυροὺς ἐπίσης. Ὁ Τρικούπης δὲν θὰ παρευρίσκειτο βέβαια εἰς τὴν συνεδρίαν. Ἀπαρτία εἶχε γίνε· ἐνωρίς. Ποῖοι θὰ ἦσαν οἱ ῥήτορες τῆς ἡμέρας; Τί θὰ ἔλεγεν ἄρά γε ὁ κ. Θεόδωρος Δηλιγιάννης; Καὶ τὸ Βουλευτήριον, ἔλεγον ὅσοι ἔτυχε νὰ περάσουν ἐκεῖθεν, εἰς κατὰστασιν πολιτορκίας. Τάγματα καὶ συντάγματα εἰς προσοχὴν. Σοβαρὰ πολὺ ἐφαίνοντο τὰ πράγματα καὶ ἠπειλεῖτο κίνημά τι, ῥήξις, στάσις, τίς οἶδε δὲ ἂν ὄχι καὶ ἐμφύλιος πόλεμος. Αὐτὸ ἐψιθυρίζετο ἀπὸ τῆς προτεραίας ὄχι τόσῃ χαμηλοφώνως, ἀφ' οὗ ἡ Κυβέρνησις δὲν ἐχρειάσθη μικρόφωνον διὰ νὰ τὸ ἀκούσῃ καὶ λάβῃ τὰ μέτρα τῆς διὰ κάθε ἐνδεχόμενον. Ποῖος σκληρὸς θὰ τὴν ἐλέγξῃ διὰ τοῦτο;

\*

Αἱ διάφοροι αὐταὶ συζητήσεις, ἡρτυμένα καὶ δι' ἀφθόνου γέλωτος — διότι αὐτοὶ οἱ λεγόμενοι ἄνθρωποι τοῦ πνεύματος δὲν ἔχουν οὔτε ἱερὸν οὔτε ὅσιον καὶ εἶνε ἱκανοὶ νὰ γελάσουν καὶ μὲ τὸ Κατηγορητήριον ἀκόμη — ἐκίνησαν τὴν ὀρεξίν μου νὰ ὑπάγω μέχρι τῆς Βουλῆς, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σπανιώτατα μοῦ συμβαίνει. Ὅταν ἐξῆλθα ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ φίλου μου, εἶχον ἤδη ἀνάψει τὰ φῶτα. Τὸ ψῦχος ἐγίνετο ἐκαισθητότερον. Ὁ ἄνεμος ἐφύσα ὀρμητικῶς καὶ ἐκύλιε κατὰ τῶν ἀστέρων τούρανου νέφη φαῖα, λερά, ἀλληλοθούμενα βραυδῶς ὡς... — διὰ νὰ δανεισθῇ τὴν μεγαλοφυᾶ παραμοίωσιν ἀπὸ ἐν νεοφανῆς βιβλίον παραδοξότατον — ὡς φυγόδοκοι! Ἕλληνες ἵνα διαρπάξωσι πλούσιον ἀδαμαντοπωλεῖον! Ὁλίγους ἀνθρώπους βιαστικούς καὶ χωμένους μέσα εἰς βαρέα ἐπανωφώρια συνήντησα καθ' ὁδόν. Μετ' ὀλίγον ἔλαμψε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἡ Βουλὴ, ἡ ἐργαζομένη ἡ Βουλὴ, ἀστράπτουσα ἐκ τῶν φώτων. Ἡ σημαία ἐκυμάτιζεν ὡσεὶ μανιώδης ἐπὶ τοῦ ἀετώ-

ματος. Ὁ ἠλεκτρικὸς λαμπτήρ, ἀναμμένος εἰς τὴν εἴσοδον ἐῤῥχυνε τὸ λευκόν του φῶς ἐπὶ τοῦ μελανοῦ πλήθους τοῦ συνηγμένου περὶ τὸ οἰκοδόμημα. Ὑπὸ τὰς ἀκτῖνάς του ἤσπραπτον αἱ τριφλόγχαι τῶν φρουρῶν, οἱ ὅποιοι διπλοὶ καὶ τριπλοὶ ἐσχημάτιζον περὶ αὐτὸ ζώνην ἀποκλείουσιν τὸ πλήθος. Ὁ πολὺς κόσμος εὖρε καταφύγιον εἰς τὴν μεγάλην ὁδόν. Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ παρηνοχλεῖτο ὑπὸ πεζῶν καὶ ἱππέων, χωρύντων μέχρι τῶν πεζοδρομίων. Ὅλη ἡ αὐστηρότης τῆς ἀπαγορεύσεως καὶ τῆς περισφίγξεως ἐκείνης ἡ ἀδικία, ἐξωγραφεῖτο εἰς τὰ πρόσωπα τῶν βαθμοφόρων, οἱ ὅποιοι μὲ ἀρειμανίους τοὺς μύστακας περιήρχοντο ἄνω κάτω καὶ ἐδίδον διαταγὰς. Τοὺς στρατιῶται τοὺς ἔβλεπον μὲ ὄμματα ἀνθρωποφάγων. Καὶ οἱ κλητῆρες μὲ τοὺς αἰμοσταγεῖς κορμούς, δὲν ἐξεδήλουν ὀλιγώτερον ἄγρια ὀρμέφυτα. Ὅλοι τῶν εἶχον λάβει τὸ πρᾶγμα ὑπὸ τόσῃ σοβαρὰν ἔποψιν, ὥστε δὲν ἐχώρει εἰς τὸν νοῦν μου ἀμφιβολία ὅτι κάτι ἐτεκταίνετο. Καὶ μοῦ ἔλεγον ἀκόμη ὅτι ὁ στρατὸς ἦτο ὅλος περιωρισμένος εἰς τοὺς στρατώνας, ἔτοιμος εἰς τὸ πρῶτον ἀμφιβόλον κίνημα... Καὶ ἔβλεπον ἐρχομένους ἀθρόους τοὺς πολίτας... Καὶ ἤκουον μακρόθεν ἵππων ποδοβολητόν... Καὶ τὸ ψῦχος ἦτο δριμύ καὶ ὁ ἄνεμος ἐφύσα... Καὶ ὁ νοῦς μου ἀνέτρεχεν εἰς νύκτας ταρχῶν καὶ ἐπαναστάσεων καὶ σφαγῶν καὶ αἱμάτων καὶ φρίκης, ὅπως... τὰς ἀνέγνωσα εἰς τὴν ἱστορίαν. Δὲν ἡμποροῦσα πρὸ πάντων νὰ λησμονήσω τὴν νύκτα τοῦ Ἀγίου Βαρθολομαίου. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν περιέμενα νὰκούσω τὸν κώδωνα τοῦ Ἀγίου Γερμανοῦ, τὸ ἀπαίσιον σύνθημα, τὸ ὁποῖον θὰ διέσπα καὶ θὰ διεσκόρπιζεν ἐν μέσῳ χειμάρρου αἵματος καὶ συναυλίας οἰμωγῶν τὸ μελανὸν πλήθος τὸ μυρμηκίων ἐκεῖ.

\*

Οὕτω μὲ ρεμβασμοὺς παντοειδεῖς καὶ ἀναπλάσεις φαντασίας πληθωρικῆς — ἡ ὁποία ὅμως δὲν μ' ἐμπόδισε νὰ εὗρω ἀρκετὰ ἀσφαλῆ θέσιν — διέρρεον αἱ ὥραι τῆς νυκτός. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μᾶς ἤρχοντο αἱ εἰδήσεις τῆς περιφήμου συνεδριάσεως: Ὁμίλησεν ὁ Σωτηρόπουλος... ὠμίλησεν ὁ Στεράνου... Σιωπὴ, σιωπὴ... Τώρα ὀμιλεῖ ὁ κ. Θεόδωρος Δηλιγιάννης. Κηρύσσεται κατὰ τοῦ Κατηγορητηρίου καὶ προτρέπει τὴν Βουλὴν νὰ μὴ δώσῃ παραπεμπτικὴν ψήφον. Ἡ ἡχώ τῶν γενναιοφρόνων αὐτῶν λόγων ἐφθασεν ὡς ψυχρολουσία κατὰ πάσης θερμῆς κεφαλῆς, ὄνειρευθείσης τυχὸν σπουδαῖα καὶ σοβαρὰ πράγματα. Ἡσυχία καὶ τάξις. Δὲν ἔχομεν πλέον νὰ φοβώμεθα τίποτε... οὔτε καὶ αὐτὸν τὸν ἐπακολουθήσαντα λόγον τοῦ εἰσηγητοῦ τοῦ Κατηγορητηρίου, προτρέποντος ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν Βουλὴν. Ἡ κατόπιν πολὺπλοκος ψηροφορία τὸ ἀπέδειξε.

πομφόλυξ τοῦ σάπωνος ἡ ὁποία ἤλλαξεν ὅλα τὰ χρώματα τῆς ἱριδος ἔσπασεν ἐπὶ τέλους μ' ἐν πούφ καὶ ἐρράντισε περίξ τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποία διστάλησαν εἰς μεϊδιάμα. Ἡ Βουλὴ ἀπέριψε τὸ Κατηγορητήριον. Τὸ πλῆθος ἀνέδωκε κραυγὴν ἀνακουφίσεως καὶ νίκης — τὴν ὁποίαν καὶ οὕτως καὶ ἄλλως θ' ἀνέδιδε. Καὶ μεθ' ὅλην τὴν πίεσιν ἱππων καὶ ἱππέων κατάρθωσε νὰ συσσωματωθῇ καὶ νὰ διευθυνθῇ πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ Τρικούπη, ὅπου ἐκεῖνος προσεφώνησε μὲ στόμφον καὶ ἐπίδειξιν, ὡς ἂν ἐπερίμενε τοιαύτην τῆς Βουλῆς ἀπόφασιν ἵνα θεωρήσῃ ἐαυτὸν ἄσφογον καὶ ἀμόλυντον.

Ἦτο τὸ τελευταῖον θέαμα. Τὸ πλῆθος δισκορπίσθη. Ἡ συνεδρίασις τῆς Βουλῆς διελύθη. Ἡ πολιορκία ἐλύθη. Αἱ περιπολῖαι ἐπέστρεψαν εἰς τοὺς στρατώνας. Μετ' ὀλίγον ἡ πόλις ἀνελάμβανε τὴν συνήθη τῆς νυκτερινῆς ὄψιν...

#### ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ

Ἀπὸ τοῦ παρόντος φύλλου ἀρχίζομεν τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἄρθρου περὶ ἀνατροφῆς τῶν πτηνῶν ἐντὸς τῶν κλωβῶν, τὸ ὅποιον χάριν τῆς «Ἑστίας» καταλλήλως σταχυολογήσας ἐξ εἰδικῶν συγγραμμάτων ἐφιλοτέλενησεν ὁ ἡμέτερος συνεργάτης κ. Ν. Χ. Ἀποστολίδης. Εἰς προσεχὴ φύλλα θὰ ἀναφέρῃ ἰδιαίτερος περὶ ἐκάστου πτηνοῦ τὰ τῆς διατροφῆς καὶ συντηρήσεώς του, θὰ περιλάβῃ δὲ μόνον τὰ πτηνὰ ἐκείνα, ἅτινα συνήθως διατρέφουσιν ἐν Ἑλλάδι ἐντὸς κλωβῶν. Ἄλλ' ἐάν τις τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἑστίας» διατρέφει ἄλλο τι πτηνὸν πλὴν ἐκείνων περὶ ὧν θὰ γείνη λόγος καὶ θέλῃ νὰ μάθῃ ἀκριβέστερον τὰ κατ' αὐτὸ, δύναται ν' ἀπευθυνθῇ πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας» δι' ἐπιστολῆς ἀναφέρων ἀκριβῶς τὸ ἐπιστημονικὸν τοῦ πτηνοῦ ὄνομα, ἵνα λάβῃ παρὰ τοῦ κ. Ἀποστολίδου τὰς χρήσιμους ὁδηγίας. Σ. τ. Δ.

### ΤΑ ΕΝ ΚΛΩΒΟΙΣ ΠΤΗΝΑ

Ἐκ τῶν δώδεκα χιλιάδων εἰδῶν πτηνῶν τῶν γινωστῶν τῇ ἐπιστήμῃ τετρακόσια ἢ πεντακόσια μόνις ἀνατρέφονται ἐν κλωβοῖς. Βεβαίότατα συν τῷ χρόνῳ θὰ κατορθωθῇ ν' ἀνατραφῶσι πλειότερα, ὅταν γνωσθῶσι καὶ ἐτέρων καλλίτερον τὰ ἦθη, ἡ ζωὴ, ὁ τρόπος τῆς διατροφῆς. Νῦν φέρουσιν ἐν Εὐρώπῃ πτηνὰ τινα, θεωρούμενα ἄλλοτε ὡς μὴ δυνάμενα ν' ἀνατραφῶσι κεκλεισμένα. Κόνεις κρέατος ἀναμειγμένα μετ' ἄλλων συνθετικῶν κατέστησαν δυνατὴν οὐ μόνον τὴν συντήρησιν αὐτῶν ἀλλὰ καὶ τὸν πολλαπλασιασμόν· πλείστας λοιπὸν τρέφουмен ἐλπίδας ὅτι προσεχῶς θὰ πλουτισθῶσιν αἱ συλλογαὶ ἡμῶν διὰ νέων πτηνῶν εὐαίσθητων καὶ σπανίων.

Τὰ πτηνὰ δὲν ἀπαντῶσι κατ' ἀριθμὸν ἴσον εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς γῆνης σφαίρας. Ἡ Ἀμερικὴ εἶναι πλουσιωτέρα εἰς εἶδη· ταύτην ἑπείτῃ ἡ Ἀσία, ἡ Ἀφρική, ἡ Ὠκεανία, καὶ τελευταία ἡ Εὐρώπη. Ἐκάστη ζώνη ἔχει τὰς ἰδίας αὐτῇ ὁμοιογενείας. Οὐδεμίαν ἀνήκει ἀποκλειστικῶς τῇ Εὐρώπῃ. Ἐν ταῖς ἄλλαις ἡπείροις ἀνευρίσκονται οἱ τύποι τῶν πτηνῶν ἡμῶν.

Ἐκ τῶν πτηνῶν τῆς Ἀμερικῆς δὲν γνωρίζει τις τί νὰ θαυμάσῃ, τὴν ποικιλίαν ἢ τὴν ὠραιότητα τῶν χρωματισμῶν. Ἀρκεῖ νὰ εἰπῶμεν ὅτι ἐν ταύτῃ εὐρίσκονται οἱ τροχίλοι (κολίβρια), ἡ κυανὴ ἀηδὼν, οἱ καρδινάλιοι, κ.ά.

Τὰ πτηνὰ κατοικοῦσιν ἐν ᾧ τόπῳ εὐρίσκουσι καὶ τὴν τροφὴν αὐτῶν. Τινὰ ἀρέσκονται παρὰ τὰ ρέοντα ὕδατα· ἕτερα εἰς τὰ δασώδη μέρη, τὰ πλείεστα ὅμως οἰκοῦσιν εἰς μέρη, ἐν οἷς ἐναλλάσσουσι τὰ ὄρη μετὰ τῶν πεδιάδων, οἱ ἀγροὶ μετὰ τῶν καλλιεργημένων χώρων.

Ὅταν λείψῃ ἡ τροφή, τὰ πτηνὰ ἐγκαταλείπουνσι παροδικῶς τὸ ἐνδιαίτημα αὐτῶν καὶ ἐπανερχονται ὅταν ἐκλείψῃ ἡ αἰτία ἡ ἐξαναγκάσασα ταῦτα ν' ἀποδημήσωσι.

Τὰ ἐκ κόκκων τρεφόμενα πτηνὰ εἶναι μᾶλλον εὐκοινώνητα ἢ τὰ ἐσθίοντα ἀποκλειστικῶς ἕντομα. Σπανίως εὐρίσκει τις ἐντομοφάγον ἔχον χαρακτῆρα ἥπιον. Ὁ τρόπος τῆς διατροφῆς του, ὅστις δὲν εἶναι ποικίλος, ἡ δυσκολία τῆς ἀνευρέσεως τῆς τροφῆς, ἀναγκάζει αὐτὸ ν' ἀπομακρυνθῇ ἐκ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἐνδιαίτῃται γείτων ὁμοιόμορφος τρεφόμενος. Οὕτω καὶ ἐν τῷ κλωβῷ διατρεφεί τὸ ὁρμέφυτον τῆς πάλης περὶ ὑπάρξεως, ὅπερ καθιστᾷ αὐτὸ φιλόμαχον καὶ κακόν.

Τινὰ τῶν πτηνῶν συζευγνύονται δι' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ βίου αὐτῶν, ἕτερα ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ὁ χρόνος τῆς τεκνοποιίας· ὅποιαδήποτε ὅμως καὶ ἂν εἶναι ἡ διάρκεια, οἱ δύο σύζυγοι εἶναι πιστότατοι. Πρέπει νὰ ἐπέλθωσιν ὅλως ἐκτακτοὶ περιστάσεις, ὅπως ἐξαναγκασθῶσι νὰ παραδῶσι τὴν συζυγικὴν πίστιν. Οἱ ἄρρενες κυρίως διακρίνονται διὰ τὴν μεγίστην αὐτῶν προσήλωσιν εἰς τὸ αἶσθημα τοῦτο. Ἡ φύσις προικίσασα τοῦτον διὰ τῶν ὠραιωτάτων χρωμάτων, καὶ δωρήσασα αὐτῷ ἀπολύτως τὴν χάριν τοῦ ἄσματος, ἐξέθηκεν εἰς μυρίους κινδύνους· οὕτω διὰ νὰ προστατεύσῃ τὸ εἶδος ἐπολλαπλασιάσας τὸν ἀριθμὸν. Ἀναμφιβόλως εἰς τὴν ἀνισότητα ταύτην τῶν δύο φύλων, τὴν καθιστῶσαν δύσκολον τὸν γάμον, ἀποδοτέα, ὡς διὰ πρᾶγμα ὅπερ δυσκόλως ἀποκτᾷ τις, ἡ λύπη ἦν αἰσθάνεται ἀποθησκούσης τῆς θηλείας. Ἐκ ταύτης καὶ αἱ φιλονεικίαι τῶν ἀρρένων ἐν τῇ ὥρᾳ τῶν γάμων, καὶ ἐν δουλείᾳ ἀκόμη ἐλλειπουσῶν θηλειῶν.

Ὅταν ἡ σύζευξις κατορθωθῇ, τὸ ζεῦγος ἐργάζεταιται κοινῇ πρὸς σύμπηξιν τῆς νεοττιᾶς. Συνήθως ὁ ἄρρην κατασκευάζει τὸ ἐξωτερικόν, ἐνῷ ἡ θήλεια ἐνασχολεῖται εἰς τὴν ἐσωτερικὴν διακόσμησιν. Εἰς τινα εἶδη, μόνος ὁ ἄρρην κατασκευάζει τὴν νεοττιάν· εἰς ἕτερα ἢ θήλειαν· ἀλλ' ἀμφότεροι συμμερίζονται μετὰ μεγίστης φροντίδος τὸν ἀγῶνα τῆς ἀνατροφῆς τῶν νεοσσῶν. Κατὰ τὴν νεαρὰν ἡλικίαν τρέφουσι τοὺς νεοσσούς δι' ἐντόμων, διὰ τῶν μαλαχωτέρων οὐσιῶν, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐθίζουσι τοὺς τοὺς εἰς ἥττον εὐχυμον